

Herinrichting Zuidelijke Vechtoevers Ommen

Voortoets

Herinrichting Zuidelijke Vechtoevers Ommen

Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998

projectnummer 271997.02
Definitief revisie 01
24 april 2015

Auteur(s)

drs. L.C. Smitskamp

Opdrachtgever

Waterschap Vechtstromen
Postbus 5006
7600 GA Almelo

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
24 april 2015	Definitief	ir. L.J.G. Koks	drs. S.B.W. Hammink

Projectgroep bestaande uit:

drs. L.C. Smitskamp

ir. L.J.G. Koks

Tekstbijdragen:

drs. L.C. Smitskamp

Contactgegevens:

Zutphenseweg 31D

7418 AH DEVENTER

Postbus 321

7400 AH DEVENTER

E. info.nl@anteagroup.nl

Copyright © **Antea Group**

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel van de Voortoets	2
1.3	Werkwijze	2
2	Toetsingskader	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Juridisch kader	3
2.2.1	Natuurbeschermingswet 1998	3
3	Voorgenomen ontwikkeling	5
3.1	Voorgenomen activiteit	5
4	Effect-ingreep analyse	7
4.1	Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden	7
4.2	Storingsfactoren als gevolg van voorgenomen aanleg nevengeul	7
4.2.1	Potentiele storingsfactoren	8
5	Natura 2000-gebied	11
5.1	Inleiding	11
5.2	Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'	11
5.2.1	Begrenzing en oppervlakte	11
5.2.2	Landschappelijke context en kenmerken begrenzing	12
5.2.3	Aanwezige natuurwaarden	12
5.3	Plangebied en ligging t.o.v. Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'	14
5.3.1	Relevante natuurwaarden	15
6	Nadere beschouwing hydrologische situatie	19
6.1	Verandering in waterhuishouding (verdroging/vernatting (8/9))	19
6.2	Effecten verandering waterhuishouding op habitatsoorten	21
6.2.1	Effecten verandering waterhuishouding op habitattypen	23
6.3	Verandering stroomsnelheid (10)	23
6.4	Verandering overstromingsfrequentie (11)	24
6.5	Verandering dynamiek substraat (12)	24
6.6	Tussenliggende situaties	25
7	Conclusies	27
7.1	Conclusies Natuurbeschermingswet 1998	27
8	Bronnen	29

Bijlagen	31
Bijlage 1: Natuurwetgeving	33
Bijlage 2: Storingsfactoren	37
Bijlage 3: Habitattypenkaart	41

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterbeheersing vormt een steeds belangrijker thema in Nederland. Hoe gaan we om met het water dat valt en in de rivieren en watergangen door Nederland stroomt. In dat kader worden verschillende programma's ontwikkeld en uitgevoerd in het kader van Ruimte voor de Rivier. Via het programma Ruimte voor de Vecht wordt gewerkt aan een toekomst bestendige omvorming van de rivier de Vecht tot een veilige half natuurlijke laaglandrivier. De doelstellingen van het programma van Ruimte voor de Vecht zijn samengevat:

1. Zorg dragen voor de waterveiligheid voor mens en dier in het Vechtdal;
2. Het creëren van een sociaal economische impuls;
3. Integraal realiseren van de natuuropgaven (zowel water- als landnatuur).

Aan deze doelstellingen wordt uitvoering gegeven door diverse Ruimte voor de Vecht uitvoeringsprojecten ten behoeve van Ruimte voor de Vecht. Eén van deze uitvoeringsprojecten is het project 'Herinrichting Zuidelijke Vechtoevers Ommen'.

Om meer water ruimte te geven wordt er een nevengeul aangelegd op de voormalige meander van de Vecht. De ligging van het project 'Herinrichting Zuidelijke Vechtoevers Ommen' is gelegen ten zuiden van de bebouwde kern van Ommen en wordt in onderstaand figuur 1.1 met een rode cirkel globaal weergegeven. Naast de aanleg van de nevengeul vormt de herinrichting van camping de Koeksebelt een onderdeel van het inrichtingsplan.

Gezien de ligging van het project nabij het Natura 2000-gebied 'Vecht en Beneden-Reggegebied', dient onderzocht te worden of het project significante effecten heeft op het nabij gelegen Natura 2000-gebied. Dit vindt plaats aan de hand van voorliggende Voortoets.

Figuur 1.1. Globale ligging project 'Herinrichting Zuidelijke Vechtoevers Ommen'.

1.2 Doel van de Voortoets

Het doel van deze Voortoets is te onderzoeken, of er als gevolg van de voorgenomen activiteit effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied te verwachten zijn en in welke mate. Dit geschiedt in de vorm van een Voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Indien negatieve effecten niet zijn uit te sluiten zal nader onderzoek in de vorm van een Verslechteringstoets of Passende Beoordeling uitsluitend moeten geven over de aard en ernst van effecten op Natura 2000-gebieden (zie ook het Stroomschema in figuur 2.1).

Een Voortoets kan drie mogelijke uitkomsten geven:

- Negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Verdere toetsing is niet nodig.
- Negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten, maar leiden niet tot een significante aantasting van de natuurlijke waarden van het Natura 2000-gebied. In dit geval kan in overleg met het bevoegde gezag (de provincie) worden besloten om een “Verslechteringstoets” uit te voeren.
- De ontwikkeling leidt tot negatieve effecten, welke kunnen leiden tot significante aantasting van de natuurlijke waarden van het Natura 2000-gebied. In dit geval is het noodzakelijk om een “Passende beoordeling” uit te voeren. In een Passende Beoordeling wordt meer in detail de kans op een significant effect beoordeeld.

1.3 Werkwijze

Deze rapportage is gericht op het in beeld brengen van alle potentiële effecten die relevant zijn bij de aanleg van de nevengeul op de beschermde soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied ‘Vecht- en Beneden-Reggegebied’. Daarbij wordt met name aandacht besteed aan de maatgevende hoogwaterstand (T=200). Enkel bij negatieve effecten als gevolg van de MHW, worden de effecten op het Natura 2000-gebied als gevolg van de tussenliggende situaties (T10, T100 etc.) toegelicht.

De effectanalyse gebeurt aan de hand van een beschrijving van de huidige situatie, het voornemen, de best beschikbare ecologische gegevens, besluiten en de aanwijzingsbesluiten tot Natura 2000-gebied. Ook wordt de website van de Provincie Overijssel geraadpleegd en de voor het project opgestelde Natuurtoets als bron gebruikt (Antea Group, 2014a).

Vervolgens wordt op basis van beschikbare kennis en inzichten informatie aangedragen over de mogelijke effecten die het voornemen heeft op de instandhoudingsdoelen van de kwalificerende soorten en habitattypen (effectenbeoordeling). Dit geschiedt aan de hand van verschillende criteria die bij de effectbeoordeling een rol spelen, zoals verstoringsafstand, staat van instandhouding van de soort, soort specifiek gedrag (foerageren, rusten, e.d.) en verspreidingsgegevens van de relevante soorten nabij het project.

2 Toetsingskader

2.1 Inleiding

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming omvat de Beschermde natuurmonumenten, de Natura 2000-gebieden (voormalige Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en het Natuurnetwerk Nederland. Het wettelijke toetsingskader van de gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden is verankerd in de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998, die op 1 oktober 2005 in werking is getreden. De individuele soortenbescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn is geïmplementeerd in de Flora- en faunawet, die in 2002 in werking is getreden.

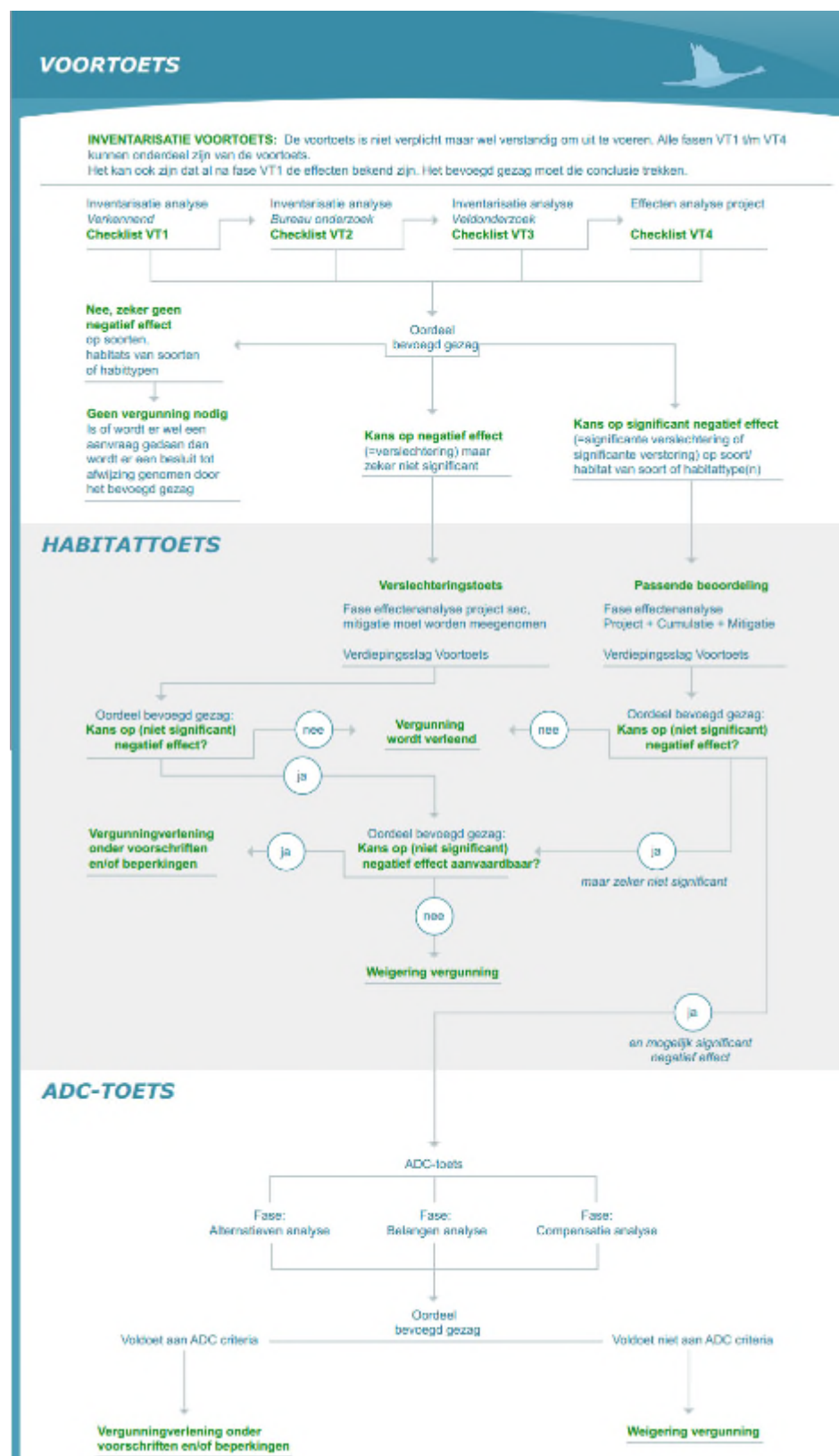
2.2 Juridisch kader

2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswetgeving is per 1 oktober 2005 gewijzigd en op 1 februari 2009 herzien. Natura 2000-gebieden (voorheen Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden) zijn sinds 1 oktober 2005 rechtstreeks beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998. De 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' is aangemeld als Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijngebied en wordt derhalve ook beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998.

Gezien de ligging van het gehele plangebied binnen de grenzen van de Provincie Overijssel is deze provincie het bevoegd gezag. De provincie beoordeelt of een vergunning noodzakelijk is, wanneer negatieve effecten optreden. Voor een toelichting op de Nederlandse natuurwetgeving en Natuurbeschermingswet 1998 wordt verwezen naar Bijlage 1. In figuur 2.1 is het toetsingsschema van de Natuurbeschermingswet 1998 weergegeven.

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Figuur 2.1. Stroomschema toetsingskader Natuurbeschermingswet 1998.

3 Voorgenomen ontwikkeling

3.1 Voorgenomen activiteit

De definitieve inrichting van het plangebied waar voorliggende Voortoets betrekking op heeft, wordt gekenmerkt door het aanbrengen van een nevengeul in de Vecht. De nevengeul wordt landschappelijk ingepast door deze, daar waar mogelijk, de oude loop van de Vecht te laten volgen (figuur 3.1). De bestaande boomwal die nu nog de samen met een sloot de oude meander in het veld zichtbaar maakt, blijft gehandhaafd. De boomwal vormt hier de buitenbocht van de nevengeul.

Inrichting van de nevengeul

In figuur 3.1 is de overzichtstekening weergegeven die de minimale afmetingen van de nevengeul aangeeft. De natuurlijke kenmerken van een rivier, steile buitenoevers en flauwe binnenbochten, die door de waterstroming ontstaan is een wenselijk beeld om daar waar mogelijk is te creëren. De zachte oevers, grastalud, van de nevengeul voorzien in de opwaardering van de ecologische kwaliteit van het gebied. De nevengeul vormt een luwe plek, met minder stroomsnelheid, voor diverse organismen. Deze organismen kunnen zich niet of slecht vestigen in de hoofdloop van de Vecht omdat deze is voorzien van onnatuurlijke oevers. Langs de waterlijn zullen de oevers van de nevengeul gebruikt worden als migratieroute. Door de aanleg van de nevengeul wordt de Camping De Koeksebelt, Camping Anna's Hoeve en enkele particuliere woningen losgesneden van het vaste land. Het 'eiland' dat ontstaat wordt ontsloten door twee verkeersbruggen.

Camping De Koeksebelt

De herinrichting van Camping De Koeksebelt volgt de oude meander van de Vecht en wordt versterkt door aanplant van extra, bomen en struiken. De beplantingskeuze zal moeten passen in het landschap van het Vechtdal (bijvoorbeeld: es, wilg, zwart els, zomereik, kornoelje, vogelkers en hazelaar). Aan de oostzijde van de uitbreiding zal een stuk van de huidige meander gedempt worden. De verhoging naar 4,80 meter ten opzichte van het NAP, komt voort uit het mogelijk veranderen van het inundatiepatroon. Deze verandering wordt veroorzaakt doordat kades komen te vervallen.

De nevengeul is op te delen in drie gebieden; instroom, midden en uitstroom. Elk gebied heeft een eigen uitstraling en inrichting, dit wordt hieronder per gebied omschreven.

Instroom

Bij de instroom van de nevengeul wordt een dam, parallel aan de hoofdstroom, van stortsteen gecreëerd. Deze dam en een scherpe aantakking van de nevengeul op de hoofdgeul, zal de instroom van sediment en daarmee de aanzanding van de nevengeul reduceren. Dit gedeelte van de nevengeul zal vrij recht en symmetrisch worden vormgegeven. Tegen de buitenbochten van de nevengeul wordt een taludverdediging aangebracht. Door het landschappelijk inpassen van een bestaande haag en bosplantsoen wordt de beschikbare ruimte beperkt. Het talud aan de zuidzijde van de nevengeul zal hierdoor steiler worden. Dit talud wordt ook verstevigd door middel van een taludverdediging.

Midden

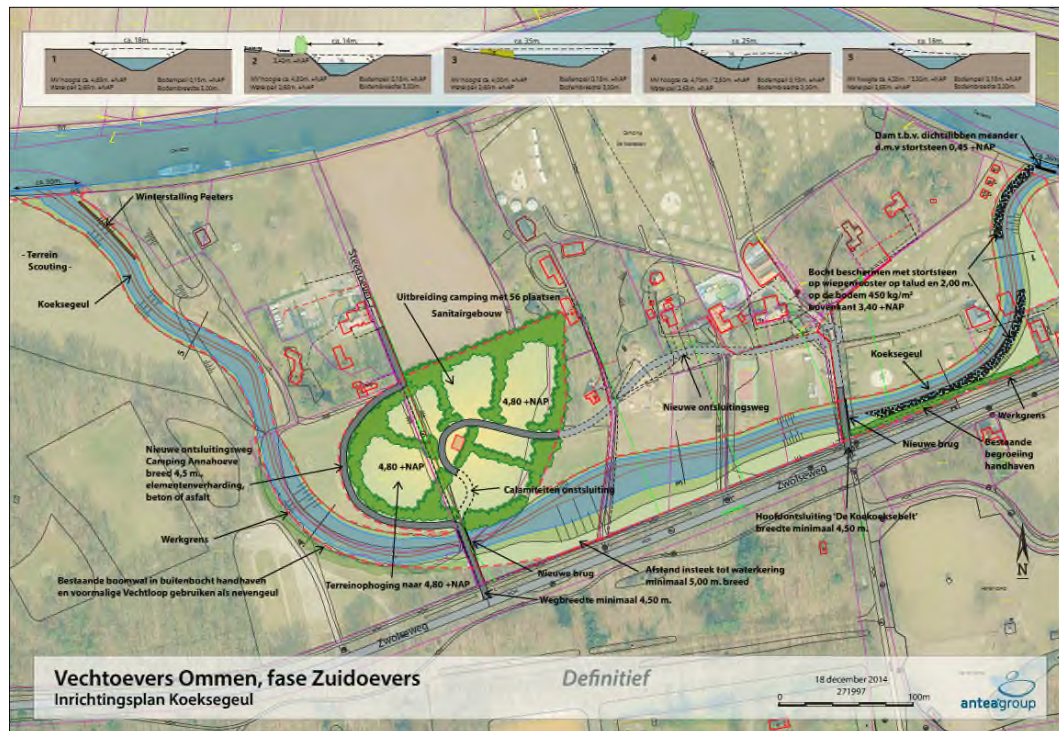
Dit gedeelte van de nevengeul is gelegen tussen de twee nieuw te realiseren bruggen. Doordat er veel ruimte beschikbaar is zal de zuidelijke oever hier een natuurlijk verloop krijgen. Hierdoor ontstaat er een zone waar ontwikkeling van natuurlijke vegetaties (riet, wilgenroosje, lisdodde,

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

egelskop, lis, zwanenbloem, etc.) mogelijk en ook wenselijk is. Vanaf dit punt zal de uitstraling van de nevengeul gevarieerder en natuurlijker zijn.

Uitstroom

De nevengeul pakt in dit gebied de meander op. Het profiel is hier breder dan het principe profiel waardoor het binnentalud flauwer kan worden vormgegeven. Zoals aangegeven zal hier de bestaande boomwal, die nu nog de samen met de oude meander in het veld zichtbaar is, blijven bestaan.

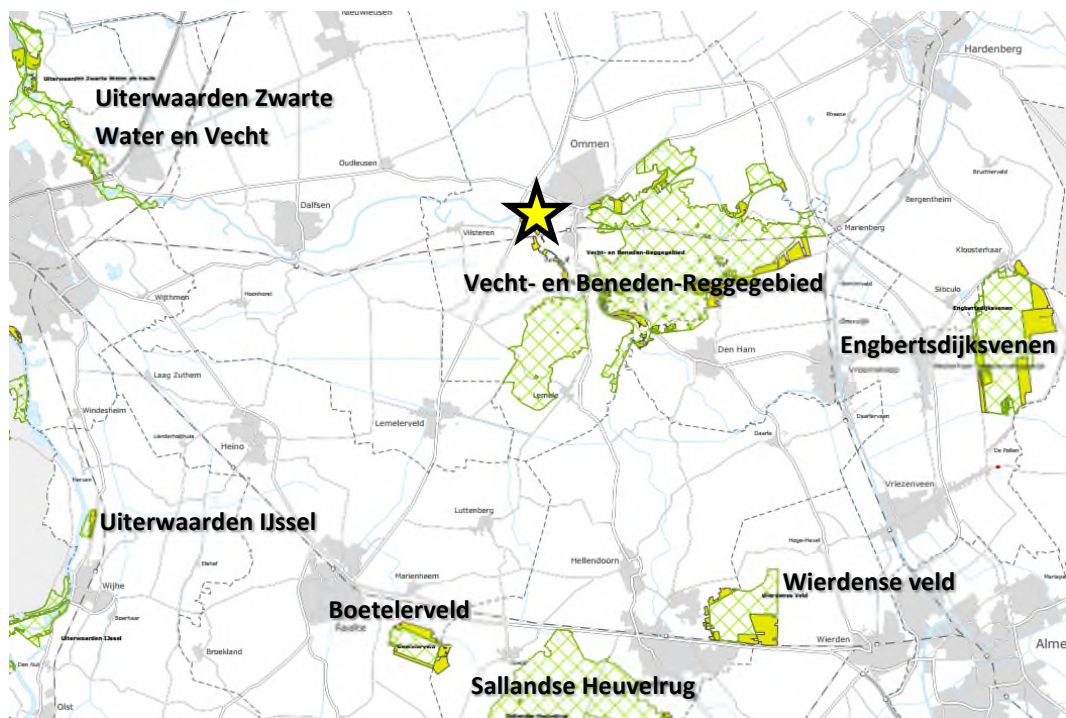
Figuur 3.1. Situering nevengeul, en het nieuw aan te leggen gedeelte van de camping (Antea Group, 2014a).

4 Effect-ingreep analyse

4.1 Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden

Voor de effectbepaling is het van belang om de (externe) effecten in beeld te brengen die de aanleg van de nevengeul met zich meebrengt. Het plangebied ligt op een afstand van ca. 800 meter ten westen van het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'. Andere Natura 2000-gebieden liggen op een verdere afstand dan voorgenoemd Natura 2000-gebied: op circa 16 kilometer ten westen van het plangebied is het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht' gelegen, op 16,4 kilometer ten zuiden van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Wierdense Veld', op 16,6 kilometer afstand ten zuiden van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Sallandse Heuvelrug', op 16,8 kilometer ten oosten van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Engbertsdijkerven', op circa 17,8 kilometer afstand ten zuiden van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Boetelerveld' en op circa 21,8 kilometer afstand ten zuidwesten van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel'.

De ligging van het plangebied ten opzichte van bovengenoemde Natura 2000-gebieden is in figuur 4.1. visueel weergegeven.

Figuur 4.1. Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden in de omgeving. Bron ondergrond: Kaartviewer Provincie Overijssel, 2014.

4.2 Storingsfactoren als gevolg van voorgenomen aanleg nevengeul

Voor de effectbepaling van het voornemen (hoofdstuk 6) is het van belang om eerst de verwachte storingsfactoren in beeld te brengen die de aanleg van de nevengeul met zich meebrengt. Een onderscheid wordt gemaakt tussen de mogelijke storingsfactoren tijdens de aanlegfase en de mogelijke storingsfactoren na de realisatie van de nevengeul.

4.2.1 Potentiele storingsfactoren

Het aanleggen van een nevengeul kan in principe een breed scala van effecten op de Natura 2000-gebieden veroorzaken. De effectindicator van het Ministerie van EZ die hiervoor is ontwikkeld geeft een eerste indicatie van de factoren die een rol kunnen spelen en de mate van gevoeligheid van habitattypen en beschermde soorten voor deze factoren. Aangezien het plangebied nabij het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' ligt is dit Natura 2000-gebied als uitgangspunt in de Effectenindicator genomen.

Voor de mogelijke storingsfactoren als gevolg van de nevengeul¹ zijn de volgende factoren mogelijk aan de orde:

Aanlegfase (tijdelijk):

- Luchtkwaliteit
 - o verzuring t.g.v. stikstofemissies (3)
 - o vermesting t.g.v. stikstofemissie (4)
 - o verontreiniging (7)
- Verstoring als gevolg van de werkzaamheden
 - o verstoring door geluid (13)
 - o verstoring door licht (14)
 - o verstoring door trilling (15)
 - o optische verstoring (16)
 - o verstoring door mechanische effecten (17)

Realisatie (permanent):

- Oppervlakte verlies en versnippering (1 en 2)
- Verandering in waterhuishouding (verdroging/vernatting (8/9))
- Verandering stroomsnelheid (10)
- Verandering overstromingsfrequentie (11)
- Verandering dynamiek substraat (12)

In Bijlage 2 wordt een toelichting gegeven over de definitie van de storingsfactoren.

Niet relevante storingsfactoren

Vanuit een eerste analyse over de effecten van de aanleg van de nevengeul, is een aantal factoren vanwege onder andere de ligging buiten de Natura 2000-gebieden en de afstand tot de Natura 2000-gebieden **niet relevant** voor een nadere beschouwing van de eventuele effecten van de beoogde ontwikkeling. Deze worden hieronder kort aangeduid.

De aanleg van de nevengeul ligt op een grote afstand van de (meeste) Natura 2000-gebieden. De afstand tot het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' is circa 800 meter. Verlies aan oppervlakte, toename van versnippering en verstoring door geluid, licht, trilling en door mechanische effecten zijn daardoor en gezien de ligging met een woonwijk, hoogopgaande groenelementen en wegen als tussenliggende elementen, niet aan de orde. De kans op optische verstoring door de aanleg van de nevengeul is eveneens uitgesloten. Verontreiniging is evenmin aan de orde, mede gezien de grote afstand tot de gebieden in combinatie met het uitgangspunt dat verontreiniging via reguliere milieuwetgeving en handhaving in het gebied wordt voorkomen. Er worden tevens geen negatieve effecten als gevolg van stikstofemissie verwacht, omdat de verhoogde verkeersactiviteit door graafwerkzaamheden tijdelijk en relatief beperkt is.

¹ De effecten zijn gebaseerd op de activiteiten in de Effectenindicator: Zand- en grindwinning en Onderhoud waterlichaam.

Nadere beschouwing hydrologische situatie

Uit de lijst van potentiële storingsfactoren blijft een beperkt aantal factoren over die mogelijk relevant zijn voor het project, en daarom aan een nadere beschouwing moeten worden onderworpen. Het betreft de mogelijke effecten tijdens de permanente fase die samenhangen met de hydrologie van het gebied voor wat betreft het oppervlaktewater en het grondwater.

Het doel van het aanleggen van de nevengeul is om de waterveiligheid te verbeteren en invulling te geven aan de doelstellingen vanuit het programma Ruimte voor de Vecht. Als gevolg hiervan is het mogelijk dat dit consequenties met zich meebrengt voor de hydrologische situatie ter plaatse van het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' (bovenstrooms). Om deze reden wordt in hoofdstuk 6 een nadere beschouwing gegeven betreft deze verandering in waterhuishouding en de mogelijk effecten die daarbij kunnen optreden op het Natura 2000-gebied. Aangezien deze mogelijke storingsfactoren enkel mogelijk effecten kan hebben op het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied', wordt dit Natura 2000-gebied in het volgende hoofdstuk nader beschreven (hoofdstuk 5).

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

5 Natura 2000-gebied

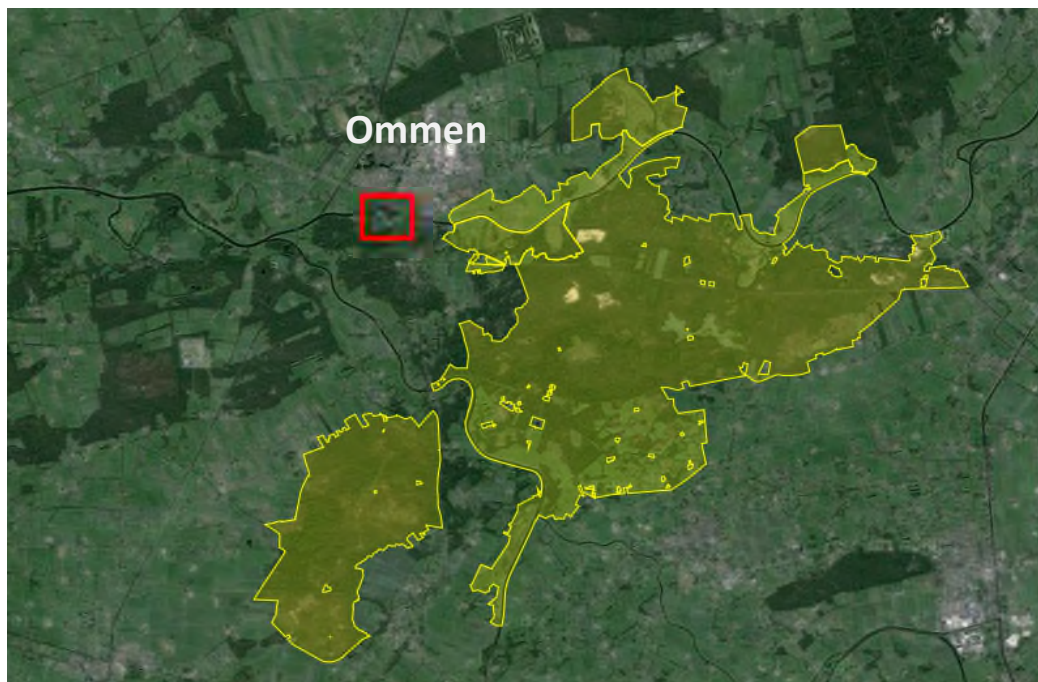
5.1 Inleiding

De voorgenomen aanleg van de nevengeul vindt in de omgeving van het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' plaats. In dit hoofdstuk wordt, gezien de mogelijke storingsfactoren die enkel in de nabijheid van het plangebied kunnen optreden, enkel dit Natura 2000-gebied nader beschreven. Naast de begrenzing en ligging van het gebied worden de natuurwaarden binnen dit Natura 2000-gebied aangegeven en daarbij zullen tevens de instandhoudingsdoelstellingen aan bod komen.

5.2 Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'

5.2.1 Begrenzing en oppervlakte

In figuur 5.1 is de begrenzing van het Natura 2000-gebied weergegeven. Het Natura 2000-gebied omvat het bos- en natuurgebied van de Lemeler- en Archemerberg, de Eerder Hooilanden, het Eerder Achterbroek, het bos- en natuurgebied ten zuidoosten van Ommen. De buitengrens wordt gevormd door de overgang van het natuurgebied naar de omringende cultuurgronden. Verder behoren delen van de uiterwaarden langs de Vecht van Arriën tot Beerze tot de begrenzing. Het Natura 2000-gebied beslaat een oppervlakte van ongeveer 4.120 ha. (Ministerie van EZ, 2013).

Figuur 5.1. Ligging Natura 2000-gebied ten opzichte van het plangebied (rood omkaderd).

5.2.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' behoort tot de Natura 2000-landschappen "Rivierengebied" en "Hogere zandgronden". De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (Ministerie van EZ, 2013).

5.2.3 Aanwezige natuurwaarden

De ligging van de aangewezen habitattypen in het Natura 2000-gebied is in de habitattypenkaart weergegeven in Bijlage 3. Hieronder is de beschrijving van de ligging binnen het gebied gegeven.

Stuifzandheiden met struikhei (H2310) komen lokaal voor in het Beerzerveld en nabij het Beerzerzand. Arealen met stuifzandheiden met struikhei (H2310) en droge heiden (H4030) liggen ten oosten en westen van het Junner koeland, in het Beerzerveld, nabij het Beerzerzand, ten noorden van de Mariënbergerdijk, op de Besthmenerberg, op de Archemerberg en de Lemelerberg. Zandverstuivingen (H2330) bevinden zich bij het Beerzerveld, de Heetdelle, de Sahara, ten oosten van de Sahara en lokaal op de Lemelerberg. Oude eikenbossen (H9190) is aanwezig aan de noordrand van landgoed Beerze. Het habitatype zure vennen (H3160) is aanwezig in het Besthmenerven, Dode Ven, Zeesser Ven, nabij Eerde, in het Eerder-Achterbroek, op Landgoede Beerze en in het Beerzerveld. Vochtige heiden, hogere zandgronden (H4010A) bevinden zich ten noordoosten van Stegeren, ten noorden van de Mariënbergerdijk, in het Eerderveld en rond de nabijgelegen actieve hoogvenen, heideveentjes (H7110B), bij Eerder-Achterbroek en langs de westrand van de Archemerberg en Lemelerberg. In het deelgebied Beerze is het habitatype herstellende hoogvenen (H7120) aanwezig. In het gebied ten noorden van de Mariënbergerdijk liggen enkele percelen met pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150). Jeneverbesstruwelen (H5130) liggen hoofdzakelijk in het Beerzerzand en op de stuwwallen van de Archemerberg en de Lemelerberg. Stroomdalgraslanden (H6120) zijn te vinden langs de oevers van de Vecht, ten oosten van Ommen, bij Prathoek, ten oosten van Stegeren en ten noorden van Beerzerveld. Ook langs de Regge ligt een klein perceel ten westen van kasteel Eerde. Arealen met het habitatype ruigten en zomen, moerasspirea (H6430A) liggen in Prathoek en ten zuidoosten van Ommen nabij Zeesse. Heischrale graslanden (H6230) en overgangs- en trilvenen, trilvenen (H7140A) zijn kenmerkend voor het Junner Koeland. Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) zijn vooral aanwezig in het noorden van het gebied (o.a. Junnerbelten, Stekkenkamp), omgeving van Eerde en in het Eerder-Achterbroek. Het habitatype vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen (H91E0C) komt lokaal voor in Prathoek, ten oosten van Ommen en bij Stijle Oever.

De rivierdonderpad (H1163) komt vooral voor in de hoofdstromen van de Vecht en Beneden-Regge. De bittervoorn (H1134) is bekend uit het gebied ten oosten van Stegeren. In de stroomgebieden van zowel de Vecht als de Beneden-Regge is de grote modderkruiper (H1145) aangetroffen. De kleine modderkruiper (H1149) komt zowel voor in de stroomgebieden van de Beneden-Regge nabij de stuw bij de Archemerbrug, het stroomgebied van de Vecht bij Ommen en oostelijker bij een oude rivierarm aan de zuidzijde van de Vecht, even ten westen van de

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Beerze. De kamsalamander (H1166) is aangetroffen op het landgoed Eerde. Kruipend moerasscherm (H1614) heeft zich spontaan gevestigd langs de Hammerweg in het zuiden van het gebied, waar de Bevert door natuurontwikkeling weer meandert (Ministerie van EZ, 2013).

Instandhoudingsdoelen

In de onderstaande tabellen (Tabel 5.1) staan de instandhoudingsdoelen weergegeven van het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'.

Tabel 5.1. Instandhoudingsdoelen 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' (bron: Ministerie van EZ).

Habitattypen		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Kernopgaven	
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	--	>	>	6.08	
H2330	Zandverstuivingen	--	>	>	6.08	
H3160	Zure vennen	-	=	>	6.03, W	6.08
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>	6.05, W	
H4030	Droge heiden	--	>	>	6.08	
H5130	Jeneverbesstruwelen	-	=	>	6.11	
H6120	*Stroomdalgraslanden	--	>	>	3.13, %	
H6230	*Heischrale graslanden	--	=	>		
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	=	=		
H7110B	*Actieve hoogvenen (heideveentjes)	?	=	=		
H7120	Herstellende hoogvenen	?	=	=		
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	=	=		
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	-	=	=	6.05, W	
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	?	=	=		
H9190	Oude eikenbossen	-	>	>		
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	>	>		

Habitatsoorten		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Kernopgaven
H1134	Bittervoorn	-	=	=	=	3.11, W
H1145	Grote modderkruiper	-	>	=	>	3.11, W
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=	
H1163	Rivierdonderpad	-	=	=	=	
H1166	Kamsalamander	-	>	>	>	3.11, W
H1614	Kruipend moerasscherm	?	>	=	>	

Legenda	
W	Kernopgave met wateropgave
%	Sense of urgency: beheeropgave
%	Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities
SVI landelijk	Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

=(<)	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering
------	---

Kernopgaven		
3.11	Vissen en amfibieën	Laagdynamische wateren voor grote modderkruiper H1145, bittervoorn H1134 en amfibieën, zoals kamsalamander H1166.
3.13	Droge graslanden	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossenaarthooilanden (glanshaver) H6510_A.
6.03	Zure vennen	Kwaliteitsverbetering van zure vennen H3160.
6.05	Natte heiden	Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte vochtige heiden H4010 en pioniervegetaties met snavelbiezen H7150 en actieve hoogvenen (heideveentjes) *H7110_B.
6.08	Structuurrijke droge heiden	Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihal A233 en tapuit A277.
6.11	Jeneverbesstruwelen	Behoud areaal en kwaliteitsverbetering jeneverbesstruwelen H5130, verjonging stimuleren.

5.3 Plangebied en ligging t.o.v. Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'

In figuur 5.2 is het plangebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied in meer detail weergegeven. Op circa 800 meter ten oosten van het plangebied is het Natura 2000-gebied gelegen.

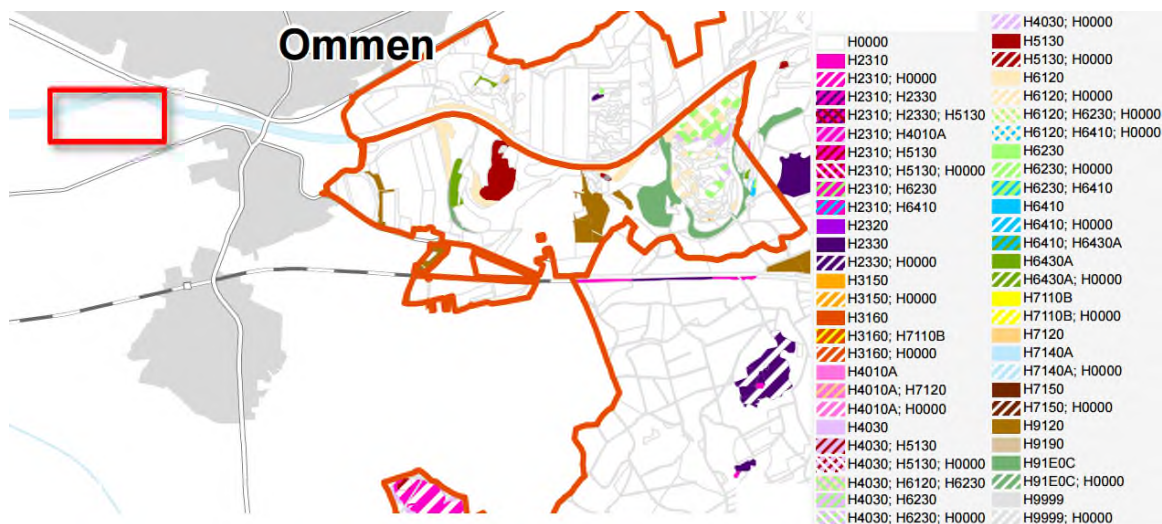
projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Figuur 5.2. Ligging plangebied in meer detail ten opzichte van het Natura 2000-gebied.

5.3.1 Relevante natuurwaarden

In figuur 5.3 zijn de aanwezige aangewezen habitattypen ten opzichte van het plangebied weergegeven.

Figuur 5.3. Ligging plangebied in meer detail ten opzichte van het Natura 2000-gebied. De ligging van het plangebied is ten opzichte van de habitattypen aangegeven (Provincie Overijssel, 2014).

Zoals is aangegeven in figuur 5.3 is er een aantal habitattypen met instandhoudingsdoelen in de omgeving van het plangebied aanwezig. Het gaat hier om de volgende habitattypen (geprioriteerd naar afstand tot het plangebied):

- Beuken-eikenbossen met hultst (H9120), (1 kilometer),
- Stroomdalgraslanden (H6120) (1,4 kilometer),
- Ruigten en zomen (moerasspirea; 6430A), (1,5 kilometer),
- Jeneverbesstruwelen (H5130) (1,6 kilometer) en
- Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (91E0C) (2,5 kilometer).

Naast bovengenoemde habitattypen die nabij het plangebied liggen, liggen verder bovenstrooms grenzend aan de Vecht de volgende habitattypen:

- Heischrale graslanden (H6230),
- Droge Heiden (H4030) en
- Stuifzandheiden met struikheide (H2310).

De habitatsoorten die zijn aangewezen in het Natura 2000-gebied zijn niet allemaal relevant voor de potentiële gevolgen van de aanleg van de nevengeul. Zoals eerder is beschreven, is de kamsalamander voornamelijk waargenomen in de nabijheid van Eerde, dit ligt buiten de invloedssfeer van het plangebied. Daarnaast is in de nabijheid van het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig voor de soort. Kruipend moerasscherm is aanwezig langs de Hammerweg in het zuiden van het gebied; dit is buiten de invloedssfeer van het project. De bittervoorn en de grote modderkruiper kunnen mogelijk wel in de nabijheid van het plangebied aanwezig zijn; het habitat ten oosten van Ommen is als potentieel geschikt biotoop gekarakteriseerd. Ook voor de kleine modderkruiper is dit gebied geschikt; de soort is hier tevens aangetroffen. Voor de rivierdonderpad is geschikt biotoop aanwezig nabij het gebied De Heetdelle ten zuiden van de Vecht en in de nabijheid van het plangebied (Didderen *et al.*, 2010).

In het volgende figuur (figuur 5.4) is de gevoeligheid van de bovengenoemde relevante habitattypen en -soorten aangegeven voor de in paragraaf 4.2 gedestilleerde storingsfactoren (Ministerie van EZ, 2015). (Van het habitatype Vochtige alluviale bossen is de gevoeligheid onbekend en is deze daarom niet weergegeven in het overzicht).

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Figuur 5.4. Gevoeligheid beschermde natuurwaarden voor storingsfactoren Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' (Ministerie van EZ, 2015).

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

6 Nadere beschouwing hydrologische situatie

Uit hoofdstuk 4 is gebleken dat met name de verandering in de hydrologische situatie als gevolg van de nevengeul een mogelijke invloed kan hebben op de beschreven natuurwaarden van het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' (Hoofdstuk 5). Op grond van de constatering dat de nevengeul hydrologische veranderingen als gevolg hebben, worden de potentiële gevolgen hiervan aan een nadere beschouwing onderworpen. Respectievelijk zullen de volgende storingsfactoren besproken worden:

- verandering in waterhuishouding (verdroging of vernatting),
- Verandering stroomsnelheid,
- verandering overstromingsfrequentie en
- verandering dynamiek substraat.

Enkel indien negatieve effecten worden verwacht op het Natura 2000-gebied als gevolg van de aanleg van de nevengeul bij maatgevende hoogwaterstand (MHW (T=200)), zal dieper ingegaan worden op de effecten van de tussenliggende situaties (T10, T100 etc.; zie verder paragraaf 6.6).

6.1 Verandering in waterhuishouding (verdroging/vernatting (8/9))

Zoals in Hoofdstuk 5 is aangegeven zijn niet alle in de omgeving aanwezige relevante natuurwaarden gevoelig voor een verandering in het waterpeil.

Voor verdroging zijn de volgende natuurwaarden (zeer) gevoelig:

Habitatype:

- Ruigten en Zomen

Habitatsoorten:

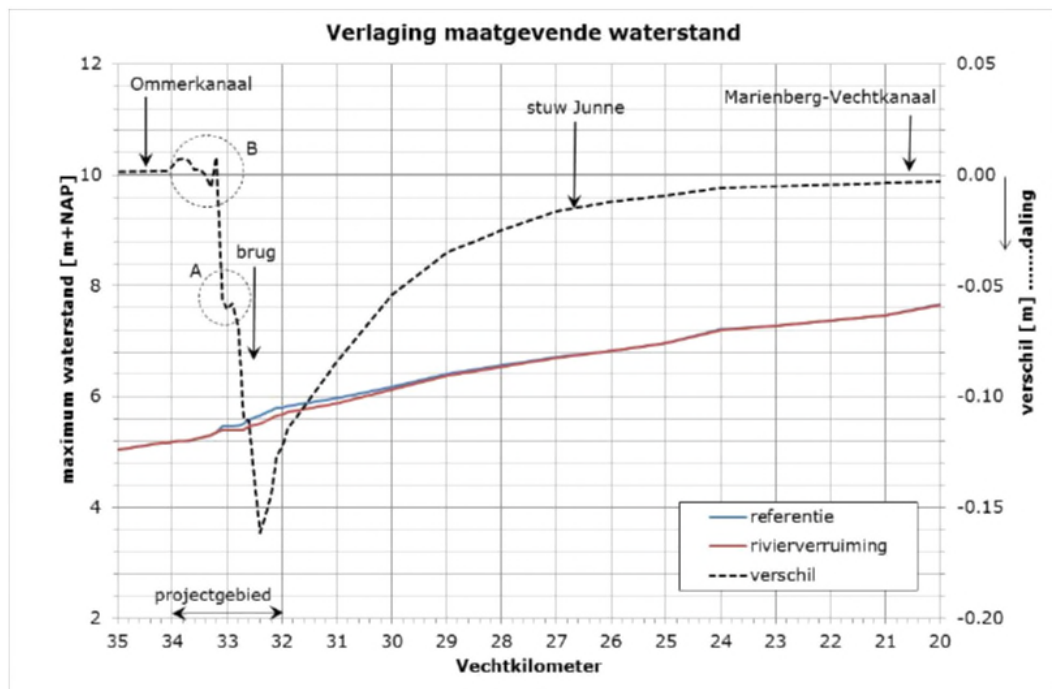
- Bittervoorn
- Grote modderkruiper
- Kleine Modderkruiper
- Rivierdonderpad

Voor vernatting zijn de volgende habitattypen gevoelig:

- Stuifzandheiden met struikheide (zeer gevoelig).
- Jeneverbesstruwelen (zeer gevoelig)
- Droge Heiden (zeer gevoelig)
- Stroomdalgraslanden (gevoelig),
- Heischrale graslanden (zeer gevoelig),
- Ruigten en zomen (moerasspirea; gevoelig) en
- Beuken-eikenbossen met hultst (gevoelig).

Doel van de realisatie van de nevengeul is het bereiken van een verlaging van de waterstand in tijden van hoge afvoeren (eens in 200 jaar (T200)). Met de aanleg van een nevengeul verandert naar verwachting het inundatiepatroon van het gebied, dat in het winterbed van de Vecht ligt.

Het waterstandsverlagende effect van de nevengeul is onderzocht door HKV-lijn in water (HKV, 2013). Uit het onderzoek blijkt dat het totaalpakket aan maatregelen in de Vecht leidt tot een verlaging van de waterstand van de hoofdgeul bij een maatgevende afvoer (T200). In een Sobek-model is bepaald dat 0,09 m van de totale waterstandsverlaging door de nevengeul wordt bijgedragen (figuur 6.1). Hierbij wordt dus uitgegaan van een (maatgevende) hoge waterafvoer die eens in de 200 jaar voorkomt.

Figuur 6.1. Waterstandsverlaging in de as van de hoofdgeul tussen km 20 en km 35 van de Vecht bij een maatgevende hoge waterafvoer (T200). Het in het figuur aangegeven projectgebied beslaat het rivierverruimingsplan inclusief de aanleg van de nevengeul (HKV, 2013).

De waterstandsverlaging neemt verder bovenstrooms langzaam in grootte af door het stuwkromme-effect. De 'verstoring' in de waterstand na aanleg van het rivierverruimingsplan dempt langzaam uit in stroomopwaartse richting. Ter hoogte van de stuw Junne (bij km 26,7) resteert 0,015 m van de waterstandsverlaging. De stuw Junne is centraal noordelijk gelegen van het Natura 2000-gebied.

Als gevolg van de aanleg van de nevengeul (bij de maatgevende hoogwaterstand; MHW) is er dus met name sprake van een verlaging van de waterstand in de hoofdgeul indien sprake is van een hoge waterafvoer (berekend op 1 keer in de 200 jaar). Hoge waterstanden in de rivier vormen geen essentiële voorwaarde als groeiplaatsfactor voor de habitattypen in het Natura 2000-gebied. De bereikte verlaging van de extreem hoge waterstanden bij T=200 zal dan ook geen gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen en soorten in het Natura 2000-gebied.

Naast effecten op het oppervlaktewater heeft het graven van de nevengeul een mogelijk effect op de grondwaterstand ter plaatse. Onderstaand (6.1.1) wordt verder ingegaan op de mogelijke gevolgen van de verandering in de waterhuishouding als gevolg van de aanleg van de nevengeul. Het gaat met name om mogelijke effecten in de vorm van verdroging. Deze zijn nader gespecificeerd naar habitatsoorten en habitattypen.

6.2 Effecten verandering waterhuishouding op habitatsoorten

De habitatsoorten die gevoelig zijn voor 'verdroging' betreffen allen vissen (bittervoorn, kleine en grote modderkruiper en rivierdonderpad). Indien er sprake is van verdroging (in zijn algemeenheid), kan in extreme gevallen het leefgebied van de soorten droogvallen waardoor het leefgebied en het verspreidingsgebied van de soorten verkleind wordt. Als gevolg van de nevengeul vindt eens in de 200 jaar een waterstandverlaging plaats van maximaal circa 16 centimeter in de hoofdgeul van de Vecht. Daarnaast wordt de lokale grondwaterstand beïnvloed.

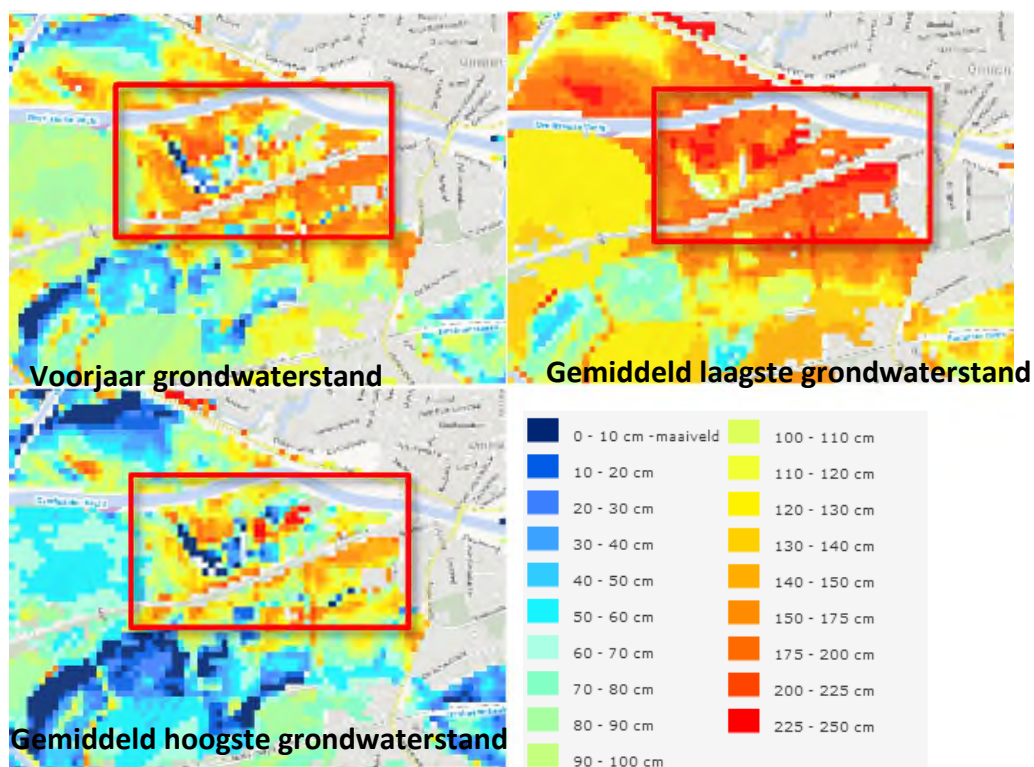
Aangezien het hier om een zeer incidentele waterstandverlaging gaat (T200) en daarbuiten geen significant wezenlijk verschil zal ontstaan met de huidige situatie, zijn negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de vier vissoorten (bittervoorn, kleine en grote modderkruiper en rivierdonderpad) uitgesloten. De leefgebieden zijn in hoofdzaak afhankelijk van de lokale waterhuishouding en zullen niet wezenlijk veranderen in hun ecologisch functioneren voor de soorten.

Daarnaast betreft het enkel mogelijke lokale effecten op de grondwaterstanden in de nabijheid van de nevengeul. Freatisch grondwater ter plaatse van de nevengeul (figuur 6.2) wordt mogelijk beïnvloed door het graven van de nevengeul. In figuur 6.2 is zichtbaar dat op de locatie van de oude meandertak het grondwater relatief ondiep onder maaiveld zit, wat samenhangt met de lage ligging van het terrein als bodem van de voormalige meander. Het opnieuw aantakken van de oude meander betreft dan ook niet het diep uitgraven van een nieuwe watergang, maar het herstellen en herprofilen van een grotendeels reeds bestaande laagte in het terrein.

Het betreft hier echter enkel de lokale grondwaterstand die in de directe omgeving van de nevengeul licht zal worden beïnvloed. Het grondwater in de omgeving van de nevengeul zal afbuigen richting de aangelegde nevengeul. Met behulp van het Regge en Dinkel model zijn de (lokale) effecten van de nevengeul berekend. In figuur 6.3 is het effect weergegeven op de GHG (tijdens een natte wintersituatie). In de directe nabijheid van de nevengeul wordt de grondwaterstand met 25 – 50 centimeter verlaagd. De effecten reiken tot maximaal 250 meter van de nevengeul. In figuur 6.4 is het effect van de nevengeul op de GLG (droge zomerperiode) weergegeven. In de directe nabijheid van de nevengeul wordt de grondwaterstand met circa 25 – 50 centimeter verlaagd. De effecten reiken tot maximaal 200 meter van de nevengeul (Waterschap Vechtstromen, 2015).

Gezien het lokale (beperkte) effect, de ligging van de nevengeul benedenstrooms van het Natura 2000-gebied en de locatie van de (potentieel geschikte) habitats van de soorten (op circa 2 kilometer ten noordoosten van de nevengeul) zijn effecten als gevolg van een verandering in waterhuishouding op de instandhoudingsdoelen van de genoemde habitatsoorten uitgesloten.

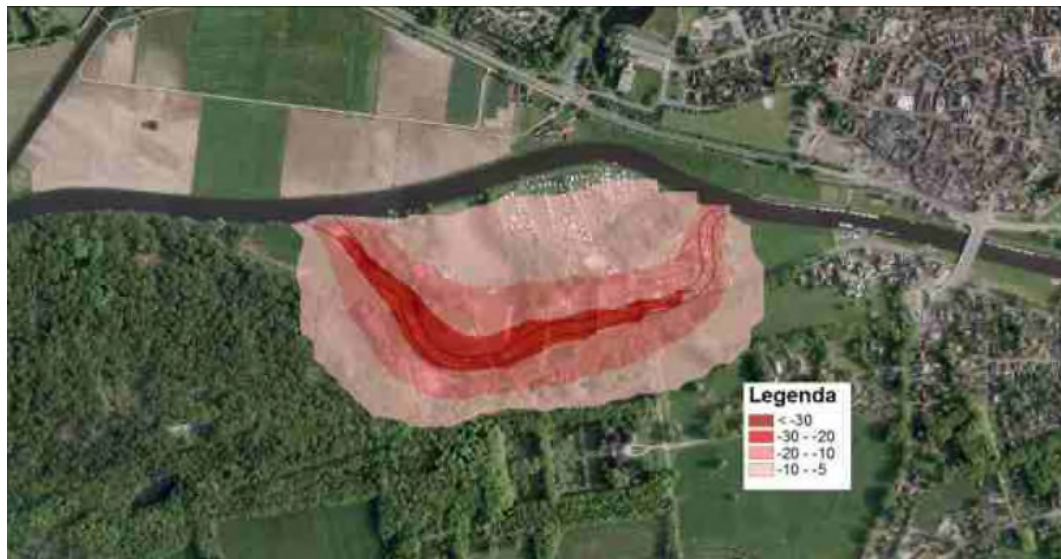
projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Figuur 6.2. Waterstanden op locatie van de nevengeul (rood omkaderd) en de directe omgeving (Wateratlas Overijssel). Weergegeven zijn de voorjaars grondwaterstand, de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG) en de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG).

Figuur 6.3. Verlaging van de grondwaterstand in centimeters ten opzichte van de huidige GHG-situatie (Waterschap Vechtstromen, 2015).

Figuur 6.4. Verlaging van de grondwaterstand in centimeters ten opzichte van de huidige GLG-situatie (Waterschap Vechtstromen, 2015)..

6.2.1 Effecten verandering waterhuishouding op habitattypen

Het habitattype dat gevoelig is voor verdroging is het habitattype Ruigten en Zomen (H6430A). De Landelijke Staat van Instandhouding is gunstig en de instandhoudingsdoelen in het Natura 2000-gebied zijn om het oppervlakte en de kwaliteit van het habitattype te behouden. Het habitattype omvat natte, soortenrijke ruigte van een zoet, laagdynamisch milieu. Deze ruigten vormen meestal lintvormige oeverbegroeiingen. Het habitattype vereist een zeer natte, natte tot zeer vochtige vochttoestand.

Op 300 meter afstand ten zuiden van de Vecht en op circa 1,8 kilometer ten oosten van de geplande nevengeul is het habitattype Ruigten en Zomen (H6430A) aanwezig. De peilverlaging van de Vecht heeft geen invloed op de waterhuishouding van de omgeving van het habitattype Ruigten en Zomen, aangezien dit habitattype voornamelijk afhankelijk is van de lokale (oppervlakte-) waterstanden. Zo ligt het habitattype direct naast een watervoerende watergang waarvan het habitattype (zowel direct als indirect) afhankelijk is.

Daarnaast speelt de lokale infiltratie van oppervlaktewater hier een rol; deze zal niet veranderen als gevolg van de aanleg van de nevengeul. Eventuele negatieve effecten van de peilverlaging op de instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen in het Natura 2000-gebied (alook effecten van de hiervoor in paragraaf 6.1.1. verlaagde lokale waterstanden buiten het Natura 2000-gebied) zijn als gevolg van de aanleg van de nevengeul uitgesloten.

6.3 Verandering stroomsnelheid (10)

Voor de verandering in stroomsnelheid zijn enkel de kleine en grote modderkruiper en de rivierdonderpad gevoelig. De kleine en grote modderkruiper komen voor in het gebied rondom de Vecht. De rivierdonderpad komt voor in de hoofdgeul (de Vecht). Door de aanleg van de nevengeul zal in de hoofdgeul van de Vecht een lagere stroomsnelheid optreden dan in de huidige situatie aanwezig is. Ter plaatse van de nevengeul en in de directe omgeving neme, de stroomsnelheden in de hoofdgeul ongeveer 40% af ten opzichte van de huidige situatie bij een Vechtafvoer van 50 m³/s en zijn circa 20% lager bij hogere Vechtafvoeren (HKV, 2013).

De effecten van de aanleg van de nevengeul hebben geen effect op de stroomsnelheid van het (potentiele) leefgebied van de kleine en grote modderkruiper in de omgeving. Beide soorten komen voor in langzaam stromend water - met name de grote modderkruiper prefereert langzaam tot stil staande wateren (RVO, 2014). De verandering in stroomsnelheid vindt met name plaats in de hoofdgeul, in de directe omgeving van de aan te leggen nevengeul (HKV, 2013).

De hoofdgeul, met de huidige stroomsnelheid, vormt actueel leefgebied van de rivierdonderpad (Didderen *et al.*, 2010). Ondanks het gegeven dat de nevengeul zorgt voor een afname van de stroomsnelheid in de hoofdgeul, is er na de aanleg van de nevengeul nog steeds sprake van een stromende rivier die een geschikt habitat vormt voor de rivierdonderpad. De rivierdonderpad prefereert in zijn habitat met name zuurstofrijke gebieden en voldoende schuilmogelijkheden. Door de aanleg van de nevengeul zal er geen verandering of uitbreiding plaatsvinden in biotopen met een laag zuurstofgehalte. Derhalve zal de aanleg van de nevengeul geen (significant) negatieve effecten hebben op het habitat van de rivierdonderpad en kan de soort in een zelfde verspreiding voorkomen in het gebied rond de nevengeul als in het Natura 2000-gebied. Bovendien biedt de nevengeul potentieel nieuw leefgebied voor de soort indien voldoende zuurstofrijke gebieden en schuilmogelijkheden aanwezig zijn. Dit komt ten goede aan de verspreiding van de rivierdonderpad in het gebied van de Vecht als onderdeel van het Natura 2000-gebied.

De aanleg van de nevengeul heeft geen significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de habitatsoorten in het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'.

6.4 Verandering overstromingsfrequentie (11)

Gevoelig voor een verandering in overstromingsfrequentie zijn de volgende habitattypen en -soorten:

Habitattypen:

- Stuiwandheiden met struikheide.
- Stroomdalgraslanden,
- Ruigten en zomen (moerasspirea).

Habitatsoorten:

- Grote modderkruiper
- Kleine Modderkruiper
- Rivierdonderpad.

De nevengeul zal in tijden van hoge afvoeren leiden tot een beperking van de hoogste waterstanden in de rivier. Daarmee kan de overstromingsfrequentie en het overstromingsgebied enigszins worden beperkt in de uitzonderlijke situaties van circa eens per 200 jaar (en in de omgeving van de nevengeul). Dergelijke uitzonderlijke situaties zijn niet maatgevend voor de groeiplaats van de habitattypen en de kwaliteit van het leefgebied van genoemde soorten. In de reguliere situaties (zijnde niet bij hoogwaterafvoer) treedt er geen dermate verlaging in de waterstand op, waardoor een verandering optreedt in de overstromingsfrequentie. Wezenlijke effecten zullen daarbij niet aan de orde zijn op de groeiplaatsen/leefgebieden van voornoemde soorten. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen dan ook worden uitgesloten.

6.5 Verandering dynamiek substraat (12)

Bij de instroming van de nevengeul gaat met het water ook sediment mee naar de geul. De drempel bij de aansluiting die parallel aan de hoofdgeul loopt, houdt een deel van het

bodemtransport tegen, maar bij hoge Vechtafvoer zal sediment met het water mee naar de nevengeul gaan, ook via het winterbed (HKV, 2013).

Substraat is vast materiaal, in het water of op de oever. Organismen hebben substraat nodig als vestigings- of schuilplaats, als middel om voedsel te vergaren of voor de voortplanting. De meeste soorten hebben hun hele leven of in bepaalde fasen een specifieke voorkeur voor een bepaald type substraat. Veel vissen kiezen bijvoorbeeld grind of schoon zand om eieren af te zetten. In een nevengeul komen andere substraten voor dan in de hoofdgeul, zoals dood hout, planten en slib. Het water stroomt minder snel en de variatie in stroomsnelheid en diepte is groter dan in de hoofdgeul. Hierdoor is het habitat in nevengeulen gevarieerder en voor meer macrofaunasoorten aantrekkelijk dan in de hoofdgeul, waar het habitat voornamelijk uit zand, stenen en diep snelstromend water bestaat. In de nevengeul is er dus sprake van een ander en dynamischer substraat (Schoor *et al.*, 2011).

Aangezien de aan te leggen nevengeul benedenstrooms gelegen is van het Natura 2000-gebied en enkel zeer lokaal en ter plaatse van de nevengeul sprake is van een 'verandering in substraat' (ofwel er ontstaat nieuw en dynamisch substraat), heeft de aanleg van de nevengeul geen (significant negatieve) effecten op de habitatsoorten die aangewezen zijn voor het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten. Bovendien zorgt de nevengeul voor een bevordering van de lokale biodiversiteit in de Vecht.

6.6 Tussenliggende situaties

Zoals op te maken is uit bovenstaande effectenanalyse heeft de nevengeul bij een maatgevende hoogwaterstand (T=200) geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. De nevengeul draagt (bij T=200) bij aan een waterstandverlaging van 0,09 m ten aanzien van het totaalpakket van maatregelen (HKV, 2013). Wanneer sprake is van tussenliggende situaties (T=10, T=100 etc), waarbij door de nevengeul een waterverlaging optreedt van minder dan 0,09 m en deze situaties dus minder invloed hebben op de waterhuishouding, zijn eveneens geen effecten te verwachten op het nabijgelegen Natura 2000-gebied. Derhalve worden deze niet nader beschreven in deze Voortoets.

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

7 Conclusies

Versillende programma's worden momenteel ontwikkeld en uitgevoerd in het kader van Ruimte voor de Rivier. Er worden diverse Ruimte voor de Vecht uitvoeringsprojecten ten behoeve van Ruimte voor de Vecht uitgevoerd. Eén van deze uitvoeringsprojecten is het project 'Herinrichting Zuidelijke Vechtoevers Ommen'. Het project bestaat uit twee deelfasen, te weten Noordoever en Zuidoever. Voorliggende Voortoets heeft betrekking op een project op de zuidoever.

Om meer water ruimte te geven wordt er in deelfase Zuidoever, een nevengeul aangelegd op de voormalige meander van de Vecht. Gezien de ligging van het project nabij het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied' is onderzocht of het project significante effecten heeft op het nabij gelegen Natura 2000-gebied.

7.1 Conclusies Natuurbeschermingswet 1998

De aanleg van de nevengeul brengt mogelijke gevolgen met zich mee die betrekking hebben op de waterhuishouding in het gebied. Het betreft de mogelijke effecten tijdens de permanente fase die samenhangen met de hydrologie van het gebied voor wat betreft het oppervlaktewater en het grondwater.

Verstoringsfactoren die met meer aandacht in deze Voortoets onderzocht zijn, zijn: verandering in waterhuishouding (met name verdroging), verandering stroomsnelheid, verandering overstromingsfrequentie en verandering dynamiek substraat. Van de storingsfactoren is onderzocht of deze aspecten aan de orde zijn en of deze negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van de aangewezen habitattypen en -soorten in het Natura 2000-gebied 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'.

Op basis van voorliggende Voortoets is geconcludeerd dat, naast een verlaging van het waterpeil (met name bij maatgevende hoogwater afvoert (T200)), enkel de lokale waterhuishouding (grondwaterstanden rondom de nevengeul) beïnvloed wordt door de aanleg van de nevengeul. Er vinden als gevolg van deze consequenties van de nevengeul geen (negatieve) effecten plaats op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied aangezien deze op een dermate afstand liggen van de aan te leggen nevengeul en omdat deze met name afhankelijk zijn van de lokale waterhuishouding (grondwater en/of infiltratie oppervlaktewater) in de directe omgeving. De tussenliggende situaties (T=10, T=100 etc.) hebben vanwege het minder grote effect op de waterhuishouding, eveneens geen negatieve consequenties voor het Natura 2000-gebied.

De aanleg van de nevengeul (met gevolgen als verandering in stroomsnelheid, substraat afzetting en (over het algemeen geringe) peilverlaging) heeft geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de aangewezen habitattypen en habitatsoorten in het Natura 2000-gebied. Verdere toetsing is niet nodig.

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

8 Bronnen

Antea Group, 2014a. Zuidoevers Ommen. Natuurtoets.

Antea Group, 2014b. M.e.r.-beoordeling, Wijzigen bestemmingsplan Vecht oevers Ommen zuidoevers. Revisie 1, 19 december 2014.

HKV Lijn in water, 2013. Rivierverruimingsplan Ommen. Onderzoek maatgevende waterstanden. In opdracht van Waterschap Vechtstromen. April 2013.

Didderen K., A.M. Spitzen – van der Sluijs, A. de Bruin, C.W. Kuijsten, J. Kranenbarg & R. Zollinger, 2010. Kennisdocument Vissen & Amfibieën Natura 2000 Overijssel. RAVON, Nijmegen, Rapport 2010.057.

Ministerie van Economische Zaken, 2013. Definitief aanwijzingsbesluit 'Vecht- en Beneden-Reggegebied'. 15 juli 2013.

Schoor, M.M., Greijdanus, M., Geerling, G.W., Van Kouwen, L.A.H. & Postma, R. 2011. Een nevengeul vol leven, handreiking voor een goed ecologisch ontwerp. Rijkswaterstaat. 2011.

Waterschap Vechtstromen, 2015. Projectplan Vecht oevers, Vecht oevers Zuid. Versie 7.0., conceptrapport, februari 2015.

Overig:

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

Wateratlas Overijssel via <http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/wateratlas/wateratlas.html>

Aerius 1.5 (Ministerie van EZ, 2014).

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Bijlagen

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Bijlage 1: Natuurwetgeving

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
beschermde natuurmonumenten;
wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken (EZ) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermd Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:
verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Bijlage 2: Storingsfactoren

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

Toelichting storingsfactoren

Oppervlakteverlies en versnippering (1 en 2)

Oppervlakteverlies leidt tot een afname van beschikbaar oppervlak leefgebied van soorten en/of habitattypen. Door versnippering kunnen verschillende gebieden geïsoleerd van elkaar komen te liggen, waardoor ze onbereikbaar worden of hun functie verliezen.

Stikstofdepositie (verzuring en vermesting)(3 en 4)

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van stikstof (stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃)). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Verontreiniging (7)

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Het gaat hier onder andere over organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht. De gevolgen van verontreiniging zijn divers en complex en kunnen zich pas vele jaren later manifesteren. Vrijwel alle soorten habitattypen reageren op verontreiniging (bron: effectenindicator EZ).

Verdroging (8)

Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is dan lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Vernatting (9)

Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Verandering stroomsnelheid (10)

Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.

Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

Verandering overstromingsfrequentie (11)

De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.

Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verruiging van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen afsterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

Verandering dynamiek substraat (12)

Er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuing.

Verstoring door geluid (13)

Verstoring door geluid betreft verstoring van diersoorten door onnatuurlijke geluidsbronnen. Verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens leiden tot het verlaten van het leefgebied of afname van de reproductie. Er kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continue geluid (bron: effectenindicator Ministerie van EZ en Broekmeyer *et al.*, 2005).

Verstoring door licht (14)

Lichtverstoring kan optreden indien kunstmatige lichtbronnen de gevoelige habitatsoorten bereiken. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden, zoals vogels, vleermuizen en zeehonden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's.

Met name schemer- en nachttactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken of verdreven worden door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld en verlichte delen van het leefgebied worden vermeden (bron: Broekmeyer *et al.*, 2005).

Verstoring door trilling (15)

Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen et cetera.

Verstoring door optische effecten (16)

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Verstoring door mechanische effecten (17)

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen et cetera, die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten.

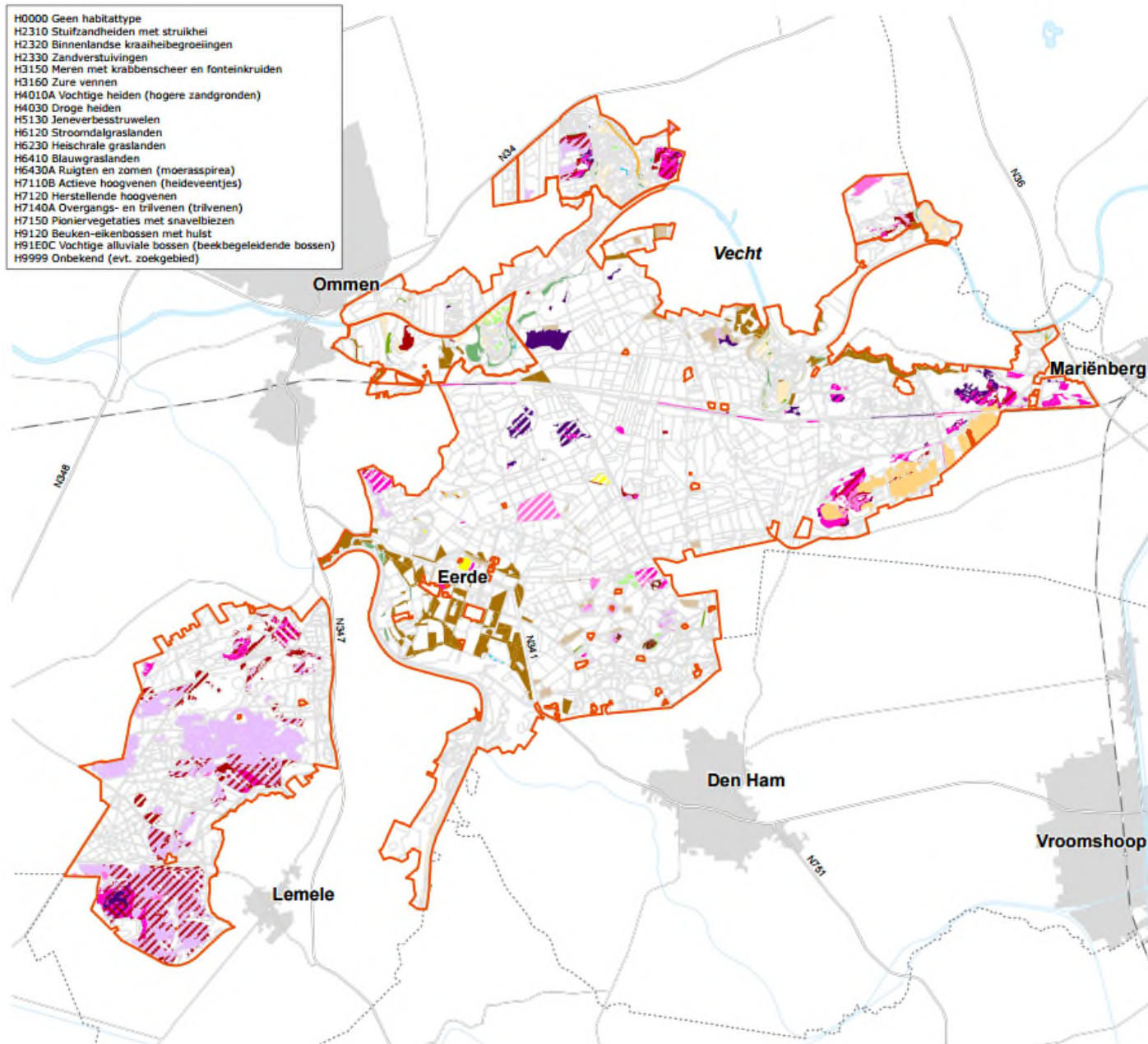
Bijlage 3: Habitattypenkaart

Gedeputeerde Staten van Overijssel, 24 december 2014. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Vecht- en Beneden-Reggegebied.

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01

projectnummer 271997.02

24 april 2015, revisie 01

projectnummer 271997.02
24 april 2015, revisie 01